

БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

BUDGETING IN UKRAINE: ESTABLISHMENT AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

УДК 336.14:352

Татарин Н.Б.к.е.н., доцент,
доцент кафедри державних та місцевих
фінансівЛьвівський національний університет
імені Івана Франка**Негода І.І.**магістр
Львівський національний університет
імені Івана Франка

У статті розглянуто сутність бюджетування в Україні та визначено перспективи його подальшого розвитку. Досліджено програмно-цільовий метод бюджетування, який займає центральне місце серед інших методів завдяки високому рівню ефективності розподілу обмежених бюджетних ресурсів, а також можливості встановлення чітких пріоритетів економічного і соціального розвитку та забезпечення цільового спрямування бюджетних коштів на їх реалізацію.

Ключові слова: бюджет, державний бюджет, місцевий бюджет, бюджетування, доходи, видатки.

В статье рассмотрена сущность бюджетирования в Украине и определены перспективы его дальнейшего развития. Исследован программно-целевой метод бюджетирования, который занимает центральное место среди других методов благодаря высокому уровню эффективности

распределения ограниченных бюджетных ресурсов, а также возможности установления четких приоритетов экономического и социального развития и обеспечения целевого направления бюджетных средств на их реализацию.

Ключевые слова: бюджет, государственный бюджет, местный бюджет, бюджетирование, доходы, расходы.

The article discusses the essence of budgeting in Ukraine and outlines the prospects for its further development. The program-target method of budgeting, which is central among other methods due to the high level of efficiency of distribution of limited budget resources, as well as the possibility of establishing clear priorities of economic and social development, and ensuring the targeted direction of budget funds for their implementation, was explored.

Key words: budget, state budget, local budget, budgeting, incomes, expenditures.

Постановка проблеми. Ринкові умови сьогодення вимагають від учасників фінансової сфери нових підходів до їхньої діяльності, зокрема підвищення якості послуг, забезпечення стійкості, надійності й стабільності. Побудова вітчизняної економіки на ринкових засадах, стратегічний курс України на євроінтеграцію, глобалізація економічних процесів у поєднанні з кризовими потрясіннями, спричиненими зовнішніми та внутрішніми чинниками, потребують посилення значення бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку в поєднанні з ринковими важелями й інструментами. Завдання полягає у тому, щоб з урахуванням переваг ринкової економіки підвищувати роль економічних методів управління, зокрема за допомогою доходів і видатків бюджету, та посилювати їхній вплив на зміцнення економіки й зростання добробуту громадян.

Однак в умовах обмеженості фінансових ресурсів, які держава спроможна спрямувати на соціальний та економічний розвиток, особливої актуальності набувають питання вдосконалення процесу бюджетування та програмно-цільового методу формування бюджету як інструмента підвищення ефективності використання бюджетних коштів та посилення важелів бюджетної політики.

В Україні впродовж останніх років відбувається поступовий перехід від традиційного витратного підходу до формування бюджетів до програмно-цільового методу, тому надзвичайно актуальним завданням є вирішення таких питань, як оптимізація процесу управління бюджетними видатками, визначення їхньої структури та контроль над

ефективним використанням бюджетних коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням цієї проблематики займалися такі зарубіжні вчені, як: Дж.М. Кейнс, А.В. Каретто, П. Самуельсон, Дж. Стігліц, В. Танзі; серед українських учених можна виділити наукові роботи В. Андрущенка, В. Базилевича, О. Василика, В. Демянишина, О. Кириленко, І. Луніної, В. Опаріна, Ю. Пасічника, А. Соколовської, В. Федосова, Ф. Ярошенка.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження сутності бюджетування в Україні та визначення перспектив його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетування як управлінська технологія виникло у другій половині ХХ ст. у розвинених країнах і застосовувалося у фінансах господарюючих суб'єктів.

Спеціальні технології бюджетування, що об'єднують аналіз, приймання бюджетних рішень та управління фінансами на державному і місцевому рівнях, досліджувалися різними науковцями і практиками у сфері фінансів, і з часом виробилися різні підходи до розуміння сутності цього процесу.

У вітчизняній науковій думці існує розуміння поняття «бюджетування» як стандартизованого процесу визначення обсягу і складу витрат, пов'язаних із діяльністю окремих структурних одиниць і підрозділів та забезпеченням покриття цих витрат ресурсами підприємства. Стандартизований процес бюджетування базується як на самостійно розроблених підприємством, так і на загальновизначених вимогах і процедурах, перед-

бачених національними стандартами бухгалтерського обліку [9].

На рівні держави під бюджетуванням розуміється систематична і конструктивна діяльність органів державної влади й управління. Така діяльність ґрунтується на специфічних чинниках владного впливу на об'єкт управління і на загальних принципах державного управління, метою якого є узгодження інтересів суспільства, держави та суб'єктів господарювання.

Бюджетування в системі державного управління є одним з основних елементів управлінського циклу, який являє собою систему формування і розподілу бюджетних ресурсів, необхідних для реалізації суб'єктом управління покладених на нього функцій. Поняття «бюджетування» у вузькому сенсі можна визначити як процес формування, погодження, затвердження, виконання та контролю над виконанням бюджету [2].

Особливості бюджетування в державному управлінні:

- на його основі забезпечується перевірка дотримання та виконання нормативно встановлених завдань і рішень;
- воно спрямоване на цільове, раціональне та більш ефективне використання фінансових коштів;
- з його допомогою можна домогтися підвищення ефективності роботи державних органів через удосконалення їхньої структури та оптимізації управлінського впливу.

Цілі бюджетування представлено на рис. 1.

У розвинених країнах за останні 50 років методи, технології та процедури бюджетного управління зазнали швидких і суттєвих змін – від традиційного бюджету, бюджету від результатів виконання, базового бюджетування, бюджетування «з нуля»,

бюджетування sunset до бюджету на основі цільових програм.

Методи бюджетування, які здебільшого мали місце у державному управлінні, такі [3]:

- постатейний бюджет – проста система рахунків із зазначенням об'єктів видатків, є простим інструментом створення бюджетних рахунків, які можна уніфіковано застосовувати у складних умовах державного управління. Такий метод ускладнює розуміння взаємозв'язків між спожитими чинниками та завданнями, основна увага приділяється правильності видатків, а не доцільності результатів;
- складання бюджету з нуля – вибір відбувається на основі зв'язків між спожитими чинниками, обсягами робіт і виходом із погляду ефективності та впливів, здійснюється вибір із-поміж конкуруючих ресурсних стратегій залежно від їх рейтингу, що дає змогу виключити або зменшити низько пріоритетні програми чи напрями діяльності й збільшити фінансування високопріоритетних за рахунок перерозподілу ресурсів;
- бюджет орієнтований на результат, за якого відповідальність не обмежується ідеями фіскальної єдності та дотримання стандартів, робиться акцент на очікуваному результаті, включає оцінку роботи, результативність та досягнення;
- програмно-цільове бюджетування, яке здійснюється на основі складання та виконання програм, установлення пріоритетів цілей та завдань, що дає змогу забезпечити досягнення найважливіших цілей за наявних або очікуваних ресурсів та інші методи.

Починаючи з 60-х років ХХ ст. відбувається рішучий перехід до планування бюджету й управління ним на основі аналізу альтернатив. У зв'язку

Рис. 1. Основні цілі бюджетування

із цим останніми десятиліттями в західних країнах набули поширення програмно-цільові бюджети (у тому числі на середньо- й довгостроковий період), відомі також як бюджети пріоритетів. Вони призначені для реалізації загальнонаціональних стратегічних інтересів, відповідно до яких окремим відомствам, галузям, регіонам, програмам, проектам, грантам виділяються ліміти коштів.

Бюджетування в сучасних умовах передбачає:

- встановлення обсягів і структури грошових доходів держави, джерел доходів протягом бюджетного періоду;
- формування структури та обсягів, адресацію грошових витрат держави протягом бюджетного періоду;
- досягнення певного рівня збалансованості грошових доходів і витрат держави за бюджетний період;
- виділення пріоритетних напрямів витрачання грошових коштів держави, які повинні бути гарантованими, забезпеченими (захищені статті державного бюджету);
- ув'язку бюджетів з основними напрямками державної економічної і соціальної політики;
- створення державних резервів, запасів грошових коштів і регулювання внутрішнього і зовнішнього державного боргу [2].

Бюджетування включає у себе всі заходи, пов'язані з визначенням напрямів витрачання бюджетних ресурсів, визначенням необхідних обсягів здійснення витрат та можливих обсягів акумулювання доходів бюджету, співставленням цих показників та визначенням їхньої структури.

В Україні донедавна в процесі формування бюджетів застосовувався постатейний (традиційний) метод, за яким видатки планувалися на короткострокову перспективу (один рік), при цьому увага зосереджувалася на поточних видатках і адміністративних потребах, які визначалися з використанням затверджених нормативів.

У постатейного бюджетування, безумовно, є перевага – розподіл бюджетних коштів за видами

витрат, за рахунок чого створюються умови для контролю над цільовим використанням бюджетних коштів. Поряд із цим існує низка недоліків традиційного способу бюджетування: по-перше, знівельована система оцінки результативності та ефективності бюджетних витрат; по-друге, високий ступінь деталізації витрат не сприяє гнучкості виконання бюджету (на практиці впродовж фінансового року витрати можуть неодноразово корегуватися як із кількісної, так і якісної позицій); по-третє, низький рівень відповідальності безпосередньо бюджетотримувачів, що не сприяє подальшому підвищенню ефективності управління державними фінансами; по-четверте, хоча й до повноважень розпорядників бюджетних коштів належить процедура контролю, але об'єктом його є лише цільове використання грошових ресурсів, обсяги та строки витрачання, відповідність витрат детальному плану [9].

Така методологія не має чіткого зв'язку між ресурсами, які були витрачені, та результатами, які отримала громадськість, оскільки такий розподіл не дає змоги ні законодавчій, ні виконавчій гілці влади визначити ефективність та результативність профінансованих послуг.

За обмеженості ресурсів необхідне підвищення ефективності державних витрат, тобто досягнення результатів із меншими затратами. За таких умов постатейний метод бюджетування перестає бути ефективним, й актуальності набуває застосування програмно-цільового методу бюджетування.

Відмінності традиційного та програмно-цільового методу наведено в табл. 1.

Програмно-цільовий метод в Україні було продекларовано під час складання проекту державного бюджету на 2002 р., а 14 вересня 2002 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 539-р. було схвалено Концепцію застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі.

Відповідно до ст. 2 Бюджетного кодексу України, ПЦМ у бюджетному процесі – це метод управління бюджетними коштами для досягнення кон-

Таблиця 1

Особливості програмно-цільового та постатейного (традиційного) методів формування бюджету

Постатейний метод	Програмно-цільовий метод
Планування бюджету здійснюється на короткострокову перспективу – на 1 рік	Планування бюджету здійснюється на середньострокову перспективу – на 3–5 років
Бюджет складається у розрізі бюджетних функцій та кодів економічної класифікації видатків	Бюджет складається у розрізі бюджетних програм та кодів економічної класифікації
Обґрунтування видатків здійснюється на основі «історичних даних», без оцінки доцільності видатків та якості бюджетних послуг	Обґрунтування видатків «від майбутнього» на основі визначених цілей здійснення видатків і показників соціальної та економічної ефективності та результативності
Відсутність відповідальності за результати діяльності бюджетних установ та якість послуг, що надаються	Персональна відповідальність керівників установ та організацій за досягнення результатів бюджетних програм
Бюджет спрямований лише на утримання бюджетних установ, їх мережі	Бюджет спрямований на досягнення найбільш ефективних результатів від здійснення бюджетних видатків

кретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу [1].

Особливими складниками ПЦМ у бюджетному процесі є: бюджетні програми; відповідальні виконавці бюджетних програм; паспорти бюджетних програм; результативні показники бюджетних програм.

Перехід до застосування ПЦМ у бюджетному процесі на рівні державного бюджету здійснювався у три етапи.

Перший етап розпочався у 2002 р. та передбачав:

- удосконалення форм бюджетних запитів головних розпорядників бюджетних коштів;
- розроблення програмної класифікації видатків державного бюджету, в якій чітко визначалися би бюджетні програми та відповідальні виконавці бюджетних програм у розрізі відповідних головних розпорядників бюджетних коштів із встановленням відповідності кодів програмної класифікації кодам функціональної класифікації видатків бюджету;
- запровадження окремих елементів середньострокового планування бюджету;
- визначення та прогнозування середньострокових цілей, на досягнення яких необхідно спрямувати діяльність уряду, визначення пріоритетів діяльності головного розпорядника бюджетних коштів у межах очікуваних бюджетних коштів на наступні періоди;
- розроблення напрямів діяльності головних розпорядників бюджетних коштів та базового переліку результативних показників, що характеризують виконання бюджетних програм.

На **другому етапі** (2003–2004 рр.) передбачалося [8]:

- запровадження складання паспортів бюджетних програм;
- перегляд бюджетних програм, удосконалення їхньої структури та чітке визначення напрямів діяльності у межах однієї бюджетної програми;
- перехід до поглибленого середньострокового бюджетного планування, насамперед розроблення процедури прогнозування видатків на конкретні бюджетні програми на майбутні періоди;
- застосування ПЦМ під час формування та виконання місцевих бюджетів.

На **третьому етапі** (2005 і наступні роки) передбачалося здійснення оцінки стану запровадження ПЦМ у бюджетний процес та подальше вдосконалення підходів до формування і виконання бюджету на основі ПЦМ.

Що стосується місцевих бюджетів, то запровадження ПЦМ на місцевому рівні є одним із напрямів реформування державних фінансів. Такі напрями реформ задекларовані у відповідних стратегічних документах уряду. Одним із таких

документів є Концепція реформування місцевих бюджетів, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 308-р.

Метою Концепції визначено підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їхнього сталого розвитку, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення; зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, посилення впливу системи формування місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток та поліпшення добробуту громадян України [7].

Згідно з положеннями Концепції запровадження ПЦМ, планування та виконання місцевих бюджетів відбувалися поетапно протягом 2009–2014 рр.

На виконання Концепції Міністерством фінансів України було видано Наказ від 02.08.2010 № 805 «Про основні підходи до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів», яким визначено доцільність поетапного запровадження ПМЦ: спочатку у 43 місцевих бюджетах пілотних регіонів із подальшим залученням до впровадження ПЦМ усіх обласних, районних бюджетів, бюджетів міст республіканського значення, Автономної Республіки Крим та обласного значення пілотних регіонів та бюджет міста Києва, а з 2013 року – бюджетів об'єднаних територіальних громад, що будуть створюватися згідно із законом. Починаючи з 2014 р. передбачалося поширення ПЦМ на всі місцеві бюджети [5].

Так, у рамках експерименту практично всі місцеві бюджети (крім бюджетів сіл, селищ та міст районного підпорядкування) планувалися та виконувалися у традиційному форматі й одночасно формували всі документи у програмно-цільовому форматі.

У рамках реалізації реформи міжбюджетних відносин у грудні 2014 р. внесено зміни до Бюджетного кодексу, якими передбачено, що ПЦМ у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом, застосовується починаючи зі складання проєктів місцевих бюджетів на 2017 р. (п. 18 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення»).

Сьогодні вважається, що найсучаснішою, найбільш прогресивною й ефективною формою бюджетування є програмно-цільове бюджетування.

Основними перевагами цього методу є передбачення результатів виконання кожної бюджетної програми та оцінка ефективності використання державних коштів на кожному етапі. За оцінками фахівців, сьогодні кращого методу формування, реалізації, моніторингу й контролювання виконання бюджету, а також оцінювання результативності бюджетних програм не існує.

Однак під час запровадження програмно-цільового методу в бюджетний процес на сучасному етапі розвитку України виникає низка проблем.

Застосування цього методу нині є здебільшого формальним, що, своєю чергою, стримує якісне надання державних послуг та ефективно використання бюджетних коштів. Упровадження програмно-цільового методу в Україні не дає очікуваних результатів, тобто не має адекватного приросту ефективності бюджетних видатків, продовжується необґрунтоване фінансування чисельних державних і регіональних програм, яке зумовлює розпорошення та зниження ефективності витрачання обмежених бюджетних ресурсів [4].

Окрім вищезазначеного, проблематика впровадження програмно-цільового методу, насамперед, зумовлена наявністю великої кількості неефективних та неузгоджених між собою програм, неналежного їх фінансування та відсутністю дієвих заходів щодо контролю їх виконання. Нечіткість визначення мети, завдань та заходів у межах програм зумовлює їх нереалістичність та недосяжність. Також проблемою є негнучкість та інертність бюджетних програм, адже зміна або їх коригування потребує внесення змін до бюджету територіальної громади, що, як правило, є складним та довготривалим процесом.

Ще однією важливою проблемою під час застосування програмно-цільового методу є проблема визначення ефективності деяких програм, яка пов'язана з тим, що суспільні блага та послуги важко піддаються кількісній оцінці. Показник результативності є описовим або кількісним індикатором, що характеризує результат діяльності або успішність руху до досягнення поставленої мети. Проте деякі види діяльності та результати важко піддаються кількісному виміру і на практиці виявляється дуже важко оцінити кінцеві результати діяльності в чистому вигляді, без урахування впливу зовнішніх чинників, а в певних ситуаціях результати діяльності важко передбачити [3].

У сучасних умовах необхідна перебудова бюджетного процесу для створення між виконавцями програм конкуренції за бюджетні ресурси, яка в підсумку сприяє підвищенню якості послуг. Наприклад, це може бути досягнуто передбаченням можливості скорочення або повним припиненням фінансування програм у разі їх неефективної реалізації та супроводженням підвищення відповідальності за використання бюджетних коштів.

Подолання проблем на етапі впровадження в практичну діяльність програмно-цільового методу на всіх рівнях можливе шляхом ужиття певних заходів [8]:

- створення єдиної методологічної бази програмно-цільового методу формування та виконання бюджету та середньострокового бюджетного планування для державного та місцевих бюджетів;
- розроблення базового переліку та наукового обґрунтування фінальних показників результатив-

ності (ефективності) надання бюджетних програм та можливості їх використання на місцевому рівні;

- створення системи моніторингу результативності надаваних бюджетних послуг для оцінки якості роботи закладів бюджетної сфери та оцінки ефективності бюджетних витрат на основі аналізу ступеня досягнення кінцевих результатів;
- стимулювання органів управління, їх структурних підрозділів до пошуку резервів підвищення ефективності бюджетних витрат;
- упровадження автоматизованої системи обміну статистичними даними, які необхідні для здійснення планування, між органами виконавчої влади на всіх рівнях бюджетної системи та ін.

Впровадження зазначених пропозицій забезпечить прозорість та зрозумілість бюджетного процесу для громадян, поліпшить якість надання державних послуг та значно підвищить ефективність розподілу й використання коштів.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, бюджетування – це специфічна форма бюджетного менеджменту, його важливий складник, пов'язаний із розробленням та аналізом бюджетів, окремих кошторисів і державних програм на основі альтернативних варіантів.

У розвинених країнах за останні 50 років методи, технології та процедури бюджетного управління зазнали швидких і суттєвих змін – від традиційного бюджету, бюджету від результатів виконання, базового бюджетування, бюджетування «з нуля», бюджетування sunset до бюджету на основі цільових програм.

Програмно-цільовий метод бюджетування займає центральне місце серед інших методів завдяки високому рівню ефективності розподілу обмежених бюджетних ресурсів, а також можливості встановлення чітких пріоритетів економічного і соціального розвитку та забезпечення цільового спрямування бюджетних коштів на їх реалізацію. В Україні програмно-цільовий метод використовується під час формування державного бюджету як основний із 2002 р. Однак існують проблеми, що сповільнюють його ефективно впровадження в практичну діяльність.

Основні чинники, що стримують ефективність упровадження ПЦМ у бюджетний процес в Україні:

- складність методу та низький рівень методологічної забезпеченості практичного застосування елементів ПЦМ;
- відсутність ефективної системи стратегічного та середньострокового бюджетного планування, недотримання принципів стратегічного планування під час розроблення бюджетних програм;
- недосконалість механізмів оцінки ефективності та відсутність моніторингу виконання бюджетних програм, відсутність державних стандартів надання соціальних послуг;

- неузгодженість програм із бюджетними ресурсами, відсутність системності та повноти фінансування бюджетних програм, спрямованих на вирішення найактуальніших та найгостріших проблем;

- слабкість вимог до відповідальності керівників бюджетних установ за ефективність використання бюджетних коштів.

Для успішного впровадження ПЦМ на всіх рівнях бюджетної системи в Україні необхідно мати чітко визначені стратегічні програми уряду, впроваджувати елементи стратегічного бюджетного планування, розробляти й удосконалювати програми розвитку регіонів, розвивати систему показників виконання бюджетних програм. Ці заходи забезпечать прозорість та зрозумілість бюджетного процесу, покращать якість надання державних послуг та значно підвищать ефективність використання коштів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бюджетний кодекс України (нова редакція) від 08.07.2010 № 2456-УІ. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Качагіна Л.В. Бюджетування як найбільш ефективний напрямок фінансового менеджменту. Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. 2013. № 4(20). С. 65–69.

3. Кульчицький М.І. Проблеми та перспективи бюджетування в Україні. Ефективна економіка. 2012. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_6_29.

4. Ливдар М.В. Програмно-цільовий метод складання бюджету. Галицький економічний вісник. 2009. № 2. С. 109–114.

5. Про затвердження Основних підходів до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України № 805 від 02.08.2010. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/documents/rmg144-2010-%F0>.

6. Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 538-р від 14.09.2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgiibin/laws/main.cgi?nreg=538-2002-%F0>.

7. Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів: Розпорядження Кабінету Міністрів України

№ 308-р від 23.05.2007. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/308-2007-%D1%80>.

8. Станкус Т. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів. X.: Фактор, 2017. 128 с.

9. Федосов В.М. Бюджетний менеджмент: підручник; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.

REFERENCES:

1. Budget Code of Ukraine (new edition) dated 07/08/2010 № 2456-UI [Electronic resource]. – Mode of access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Kachagina L.V. Budgeting as the most effective direction of financial management / L.V. Kachagina // Bulletin of Kryvyi Rih Economic Institute of KNEU. – 2013. – No. 4 (20). – P. 65-69.

3. Kulchytskyi M.I. Problems and Perspectives of Budgeting in Ukraine / M.I. Kulchytskyi. // Effective economy. – 2012. – No. 6. – Mode of access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_6_29.

4. Livdar MV Program-Target Method of Budgeting / MV Livdar // Galician Economic Journal. – 2009. – No. 2. – P. 109-114.

5. On Approval of the Basic Approaches to Implementation of the Program-Target Method of Preparation and Implementation of Local Budgets [Electronic Resource]: Order of the Ministry of Finance of Ukraine No. 805 dated August 2, 2010 – Access Mode: <http://zakon.rada.gov.ua/documents/rmg144-2010-%F0>

6. On Approval of the Concept of Application of the Program-Target Method in the Budget Process [Electronic Resource]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 538-r dated September 14, 2002. – Access Mode: <http://zakon.rada.gov.ua/cgiibin/laws/main.cgi?nreg=538-2002-%F0>.

7. On Approval of the Concept of Reforming Local Budgets [Electronic Resource]: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 308-r of May 23, 2007. – Access Mode: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/308-2007-%D1%80>.

8. Stankus T. Program-target method in the budget process at the level of local budgets / T. Stankus. – X.: Factor, 2017. – 128 p.

9. Fedosov VM Budget Management: under the umbrella. / Ministry of Education and Science of Ukraine, KNEU; Ed. VM Fedosov. – K.: KNEU, 2004. – 864 p.

Tataryn N.B.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of State and Local Finance
Ivan Franko National University of Lviv

Negoda I.I.

Master
Ivan Franko National University of Lviv

BUDGETING IN UKRAINE: ESTABLISHMENT AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

The article discusses the essence of budgeting in Ukraine and outlines the prospects for its further development. Market conditions of today require from the financial sector new approaches in their activities, in particular, improving the quality of services, ensuring stability, reliability and sustainability. The construction of a domestic economy on a market basis, Ukraine's strategic course on European integration, the globalization of economic processes, coupled with crisis shocks caused by external and internal factors, require the strengthening of the budgetary regulation of socio-economic development in conjunction with market levers and instruments.

The challenge is to increase the role of economic management methods, in particular through budget revenues and expenditures, and enhance their impact on the consolidation of the economy and the growth of the well-being of citizens, taking into account the benefits of a market economy.

Budgeting includes all activities related to determining the directions of spending budget resources, determining the necessary volumes of expenditure and possible amounts of accumulation of budget revenues, comparing these indicators and defining their structure.

The program-target method of budgeting, which is central among other methods due to the high level of efficiency of distribution of limited budget resources, as well as the possibility of establishing clear priorities of economic and social development, and ensuring the targeted direction of budget funds for their implementation, was explored.

So, budgeting is a specific form of budget management, an important component of the development and analysis of budgets, individual budgets and government programs based on alternative options.